

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Vår ref: KOC
Saknr: 09 00017
Ark.nr: 710.2

Oslo, 16.02.09

HØRINGSSVAR – NY LOV OM LÆRING UTENFOR DET FORMELLE UTDANNINGSSYSTEMET

Den nye loven skal erstatte voksenopplæringsloven av 1976. Lovforslaget er i tråd med innspillene fra Tronutvalget. Fokus i foreliggende lovtekst er i stor grad knyttet til opplæring i frivillig sektor. Vi er enig i dette fokuset. Vi viser i den sammenheng til vår høringsuttalelse til "Tron-utvalgets" utredning: *"Vi er tilfreds med utredningen beskrivelse av ståstedet til de frivillige lagene og organisasjonene i voksenopplæringen."* Vi støtter derfor Vofos høringsuttalelse som berømmer at Norge er et av få land som har egen lov for tilskudd til læring i regi av frivillig sektor.

Loven dekker de viktigste områdene, bortsett fra to:

1. Fylkeskommunenes og kommunenes ansvar og rolle. Det vises til vårt forslag om ny lovparagraf på side 4 og 5.
2. Den såkalte "kulturpotten" som Tronutredningen foreslår er ikke ført videre. Selv om denne potten var tenkt lagt til Kulturdepartementet, burde ordningen vært nevnt på en eller annen måte. Vi viser til vårt forslag i § 6 der vi bl.a. henviser til danske og svenske forhold.

Videre ønsker vi noen forbedringer og enkelte presiseringer som tas inn i loven. Dette for å skape større forutsigbarhet og klarere rammer for voksnes læring i årene framover. Med så stor vekt på forskrifter vil skiftende politisk flertall over tid lettere kunne føre til / gjøre dyptgripende endringer gjennom administrative beslutninger.

Departementet har spesielt bedt om synspunkter på enkelte punkter – både i loven og de kommende forskrifter, men vil gjerne også ha synspunkter på evt. andre forhold i loven.

Musikkens studieforbund har merknader til følgende punkter:

Tittel

Departementet ønsker synspunkter på tittel. Vi er enig i Vofos uttalelse om at tittelen ikke er god. Foreliggende tittel omfatter også læring i bedrifter, arbeidsliv m.m.

Vi foreslår

Lov om læring i studieforbund, fjernundervisningsinstitusjoner mv
med undertittel: - læring utenfor det formelle utdanningssystemet

Alternativt foreslår vi: Lov for tilskudd til læring i regi av frivillig sektor, jfr. Vofos høringsuttalelse og avsnitt 1 i vår egen uttalelse (se over).

§ 1 – Formål

I henhold til departementets forslag skal loven fremme livslang læring ved å legge til rette for opplæringsaktivitet utenfor det formelle utdanningssystemet.

I høringsnotatet presiserer departementet at opplæring skal forstås som organiserte læringsaktivitet. Vi foreslår at departementets presisering tas inn i selve lovteksten: .... legge til rette for *organiserte læringsaktiviteter* utenfor det formelle utdanningssystemet.

§ 2 - Virkeområde

Vi slutter oss til paragrafen, men foreslår at begrepet "statstilskudd" erstattes med "statstilskudd og andre offentlige tilskudd", med tanke på at loven også skal kunne fange opp tilskuddsordninger på for eksempel regionalt nivå (ref. forslag til ny paragraf om fylkeskommunens rolle; se senere)

§ 3 - Definisjoner

Studieforbund

Departementets definisjon: studieforbund er en ideell organisasjon. Det er viktig å understreke at vi snakker om læring i frivillig sektor. Vi foreslår derfor:

Studieforbund er en ideell, demokratisk og frivillig organisasjon godkjent etter lovens § 5 med mål å organisere læringstiltak for unge og voksne og som har egne medlemsorganisasjoner.

Medlemsorganisasjon i studieforbund

I henhold § 1 skal studieforbundene legge til rette for organiserte læringsaktiviteter og vi foreslår derfor følgende definisjon:

En medlemsorganisasjon i et studieforbund er en ideell, frivillig organisasjon som har læring for unge og voksne som en del av sitt formål.

§ 4 – Overordnede mål for studieforbundene

Målene er i samsvar med forslagene fra Tronutvalgets innstilling. Målene er overordnede og innebærer blant annet at det ikke kreves at hvert studieforbund fullt ut oppfyller samtlige mål. MSF støtter forslaget om målstyring og støtter også de framlagte målformuleringene. Alle målene virker relevante for oss. Vi noterer oss særlig den positive fokuseringen på studieforbundenes arbeid som viktig både for demokratiforståelse og aktiv deltakelse i kulturlivet i tillegg til at studieforbundene og frivillig sektor får en sterkere rolle i samfunnsutviklingen som helhet i framtiden.

MSF opplever at det nå skjer en dreining fra regelstyring til målstyring. Denne dreiningen forutsetter at det utvikles målbare kriterier for vurdering av måloppnåelse. Vi ser det som naturlig at studieforbundene selv må finne systemer for å kvalitetssikre sin studievirksomhet opp mot målene. Dette arbeidet kan med fordel gjøres i dialog med andre studieforbund.

§ 5 Godkjenning av studieforbund

Pkt b – studieforbund i navnet

MSF støtter forslaget om å ha studieforbund i navnet. Begrepet studieforbund blir beskyttet på den måten loven legger opp til og det vil gi klarere og renere linjer og vil kommunisere feltet bedre i omverdenen.

Pkt d – regionalisering

Musikkens studieforbund har god erfaring når det gjelder god regional forankring og støtter derfor departementets forslag til pkt d under denne paragrafen. God regional forankring med

fleksibel oppbygging er et viktig kvalitetsaspekt. Vi opplever at med god regional forankring gir nærhet og service til brukeren (de lokale arrangørene). Synliggjøringen av studieforbundet blir også betydelig bedre (både regionalt og lokalt) og dermed også kontakten med og betydningen overfor fylkeskommunen, jfr. vår forslag om ny paragraf vedr. fylkeskommunens og kommunens ansvar.

Det er imidlertid viktig at studieforbundene selv finner en hensiktsmessig form til denne regionale organisasjonsmessige forankringen.

pkt e - Studieforbundets kursvirksomhet må utgjøre et minimumsnivå.

MSF mener at minimumsnivået må være knyttet til et gjennomsnitt pr år de siste 3 år forut for det siste, dvs. slik ordningen er i dag.

MSF mener at minimumsnivået fremdeles bør fastsettes ut fra studietimetall. Målemetoden bør inn i lovteksten, for eksempel:

"..... utgjøre et **minimumsantall** studietimer."

MSF mener at minste studietimetall kan settes til 40.000 studietimer. Vi mener studieforbundene blir mer robuste ved å innføre dette kravet.

pkt f - Studieforbundet må ha et minimum antall medlemsorganisasjoner

Siden hensikten med loven bl.a. er å oppmuntre til større og færre studieforbund foreslår vi at minsteantall medlemsorganisasjoner settes til 10. Dette vil samtidig sikre et demokratisk mangfold i studieforbundet.

§ 6 – Modell for statstilskudd til studieforbund

Dagens ordning med tilskudd til studieforbund og opplæring til særlige målgrupper, har etter MSFs vurdering fungert godt. Studieaktivitet målt i studietimetall er et godt parameter, jfr. vår kommenter til § 5e. Dagens ordning gir også studieforbundene mulighet til å fastsette hvor stort beløp som skal avsettes til drift. Driftsmidlene tas fra både ordinære studiemidler og fra tilskudd til særlige målgrupper. Musikkens studieforbund ser ingen grunn til å endre dette vesentlig, men foreslår med utgangspunkt i høringsforslaget noen justeringer:

GRUNNTILSKUDD ("utviklingstilskudd")

Tilskuddet bør omfatte alle spesielle utviklingsrettede ordninger i dag – som for eksempel reisetilskudd, pedagogisk utviklingsarbeid, tilskudd til utvikling av tiltak til særlige målgrupper, FoU-midler til denne virksomheten, medarbeiderutvikling, og andre utviklingsrettede ordninger. Å samle alle ordningene i et utviklingsrettet grunntilskudd som studieforbundene kan bruke forholdsvis fritt, vil være en reell besparelse både for studieforbundene, VOX og departementet. I tillegg vil det gjøre det mulig å se disse ordningene i sammenheng, noe som i dag er meget vanskelig siden tilskuddene på disse ordningene er uforutsigbare for det enkelte studieforbund.

Vi foreslår at grunntilskuddet utgjør en prosentvis andel (5%) av det totale tilskuddet til studieforbund. Det forutsettes at alle dagens tilskudd samles i en totalbevilgning til studieforbund og at det samlede tilskuddsvolum (fou, reisetipend, pedagogisk utviklingsarbeid m.m.) ikke går ned som følge av nyordningen. Det bør vurderes om "grunntilskudd" skal endre navn til "utviklingstilskudd". Tronutvalgets forslag om å åpne for prioritering av målsettinger i perioder kan f-eks. gjøres gjennom å øremerke deler av utviklingstilskuddet til enkelte mål.

OPPLÆRINGSTILSKUDD - Omfatter dagens tilskudd til §19-tiltak.

Vi foreslår at studieforbundene gis anledning til å bruke inntil 10% av opplæringstilskuddet til "kultur-, demokrati- og livssynsprogram" – i tråd med tilsvarende tilskuddsordning i Sverige og Danmark. I Sverige omfatter ordningen "kulturprogram", i Danmark gjelder det "demokratiutviklende tiltak". I begge land oppfattes dette tilskuddet som spesielt vellykket, ikke minst utviklingsstimulerende. Vi foreslår altså en kombinasjon av den danske og svenske modellen. Samtidig ser vi et naturlig supplement med "livssynsprogram" – "religionsdialog" – mye av kultur- og demokratibegrepet for den enkelte er fundert i vedkommendes livssyn. Ordningen kan relateres opplæringstiltak knyttet opp mot målformuleringene i § 4 som pkt a, c og e. Pkt b kan relateres til aktivitet knyttet opp mot tilretteleggingstilskuddet på samme måte. (Inntil 10% av tilskuddet)

Vi viser også til Tron-utredningen om kulturpott, der behovet for tilskudd til denne type virkesomhet begrunnes og vektlegges tydelig.

Som i dag kan studieforbundene ta en del av dette tilskuddet til administrasjon.

TILRETTELEGGINGSTILSKUDD

Omfatter dagens tilskudd til §24-tiltak. I tillegg foreslår vi, i tråd med høringsutkastet, en noe friere bruk av tilskuddene, for å sette studieforbundene i stand til å motvirke hindringer for deltakelse i opplæring. Tilskuddet fastsettes på grunn av innrapportert opplæringsaktivitet under dette tilskuddet tidligere år. Dagens metode for utregning av §24-tilskuddene anses som kurant.

Som i dag kan studieforbundene ta en del av dette tilskuddet til administrasjon.

§ 7 – Gratis bruk av undervisningslokaler

Dette er en meget sentral bestemmelse for Musikkens studieforbund. I dag brukes offentlige lokaler i bydelshus, skoler, kulturskoler etc – det er viktig å videreføre denne muligheten. Dagens forskrifter er hovedsakelig tilfredsstillende og gode. Det er viktig at retten til gratis lokaler til opplæring blir like klart presisert i de nye forskriftene. MSF ønsker i utgangspunktet at ALLE offentlige lokaler stilles gratis til disposisjon, men innser at det ikke vil være mulig. Vi foreslår følgende justering av og tillegg til lovteksten:

§ 7 Gratis bruk av lokaler til opplæring

Lokaler der driftsutgiftene dekkes av det offentlige skal stilles vederlagsfritt til disposisjon for studieforbund og medlemsorganisasjoner ved avholdelse av kurs med tilskudd etter kapittel 2 i loven.

Dersom det offentlige ikke kan stille tilfredsstillende lokaler til disposisjon, skal kommunen yte tilskudd / dekke kostnader til lokalleie for opplæringsvirksomheten.

Fylkeskommunens og kommunens ansvar – forslag til ny lovparagraf

Gjeldende voksenopplæringslov har enkelte bestemmelser om kommunens og fylkeskommunens ansvar for tilskudd til voksenopplæring. I forslaget om ny lov er ikke dette punktet tatt med. Musikkens studieforbund mener at det er viktig at fylkeskommunenes og kommunenes ansvar også kommer med i den nye loven og viser i den forbindelse til § 5 – vedr. regional organisasjonsmessig forankring av studieforbundene. Vi foreslår derfor en ny paragraf som relateres til studieforbundenes virksomhet og blir en ny § 7. De videre paragrafene må følgelig justeres i henhold til dette. Fjernundervisningen omfattes ikke av den:

Fylkeskommunens og kommunens ansvar og oppgaver
Fylkeskommunen og kommunen skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemidler og tiltak som fremmer og legger til rette for organiserte læringsaktiviteter regionalt og lokalt – i tråd med regionale og lokale utviklingsplaner.

§ 8 - Fellesorgan for studieforbund

MSF slutter seg til paragrafen.

§ 9 – Beskyttelse av betegnelsen studieforbund

MSF slutter seg til paragrafen.

§ 10 – Dokumentasjon på gjennomført opplæring

MSF foreslår at ” Deltakerne...skal ha dokumentasjon...” endres til ”...har krav på dokumentasjon...”

I tillegg til at deltakerne har krav på dokumentasjon, bør forskriften si noe om hva slags type og innhold en slik dokumentasjon skal ha, krav til studieplaner og herunder også krav til lærings- og lærerressurser, samt generelle kvalitetskrav til virksomheten i henhold til målsettingene (se foran).

§ 11 – Tilsyn og kontroll

§ 12 – Reaksjonsformer

Musikkens studieforbund slutter seg til ovenstående paragrafene.

Forslag til punkter som må inn i forskriften

Tallrekka

Aldersgrense

Departementet ber om synspunkter på aldersgrensen som i dag er 14 år. Som det går fram av høringsnotatet kreves det kun et visst antall deltagere over 14 år på hvert kurs (5), noe som blant annet er begrunnet med mulighetene for generasjonslæring/tradisjonsformidling. Vi oppfatter det slik at aldersoverskridende aktiviteter i noen grad skal omfattes av loven. Vi mener den svenske avgrensningen her er god – der det henvises til ”opplæring rettet mot ungdom og voksne – barneaktiviteter kan ikke løse ut tilskudd”. Musikkens studieforbund mener at 14 års aldersgrense fortsatt bør opprettholdes.

Fastsette minste deltakertall til 3

Det er mange av dagens kurs som ikke er tilskuddsberettiget fordi deltakertallet er under 5. Årsaken til få deltakere er bl.a.:

- I grisgrendte strøk kan det også i noen tilfeller være vanskelig å fylle opp en gruppe med 5 personer. Voksenopplæringstilskuddet er et viktig insitament for den kursvirksomhet som utøves i distriktet. Dersom minste deltakerantall blir 3 personer pr. gruppe, bidrar dette til mindre regional sentralisering, noe som igjen fører til økt virksomhet. Dette gir oss mulighet for en kvalitetsheving av kulturtilbudet gjennom kontakt med grupper som nå faller utenfor voksenopplæringssystemet.
- Når det gjelder opplæring for trioer og kvartetter skal det ikke være flere enn dette gitte antallet. Det er ikke musikkfaglige argumenter for å øke gruppen med flere deltakere.
- Opplæring i band skjer ofte i grupper på 3 eller 4. Kontakten med mye av disse miljøene går dermed tapt for voksenopplæringsfeltet, og opplæringen blir ikke støtteberettiget pga

deltakertallet. I både Sverige og Danmark er deltakertallet satt slik at opplæring i band kan gi tilskudd – noe som gir meget gode resultater.

I Sverige er deltakertallet satt til 3. MSF mener dette er et riktig tall. En nedre grense på 3 deltakere medfører også at det ikke er behov for å gi studieforbundene anledning til å gi dispensasjon for minste deltakertall.

Fastsette minste timetall til 6 timer

Vi mener det bør lempes på kravet om 12 timer som minste timetall. I dagens samfunn er det en tydelig tendens mot kortere kurs med mer avgrensede temaer. Dette muliggjør en-dagers kurs. Det skjer mye læring i korte, konsentrerte kurs tilpasset menneskers behov i dagens samfunn.

Tilskuddsberettigete emner

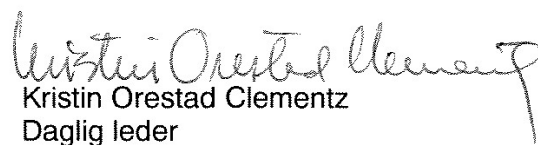
Dagens tilskuddsordning i forhold til emner har ikke endret seg vesentlig siden loven ble vedtatt. Det er behov for en gjennomgang av tilskuddsberettigete emner i lys av samfunnsutviklingen de siste 30 år – dette bør tas inn i forskriftene. Vi får stadig spørsmål om nye emner som dukker opp – innenfor musikk og dans. Dagens samfunn er på mange måter mer mangfoldig enn på slutten av 1970-tallet, og det må være et mål at den nye loven tar høyde for dagens samfunn.

Med vennlig hilsen

MUSIKKENS STUDIEFORBUND

Hans Kåre Flø
Styreleder

Kristin Orestad Clementz
Daglig leder